

همان حال، وزیر امور خارجه با بسیاری از کشورهای منطقه و حتی اروپا و آمریکا وارد گفت‌وگو شد و چنان فضا را مدیریت کرد که همگان، حتی دشمنان، اذعان داشتند که پاسخ ایران، حق مسلم این کشور بوده است—اگرچه برخی خواستار خویشتنداری بودند.

این‌ها همه، نمونه‌هایی روشن از وجهه بین‌المللی رئیس‌جمهور شهید، و حکمرانی مبتنی بر عزت، حکمت و مصلحت است؛ حکمرانی‌ای که ریشه در مردم داشت، اما شاخه‌هایش در آسمان تعاملات جهانی گسترده شده بود.

یکی از پررنگ‌ترین ابعاد شخصیت آیت‌الله رئیسی، بُعد معنوی ایشان بود: این روحیه چطور در عمل بروز داشت؟

از برجسته‌ترین ابعاد شخصیت رئیس‌جمهور شهید ما، بُعد معنوی ایشان بود؛ اخلاص کم‌نظیر، توسل‌های مداوم، علاقه و ارادت خالصانه‌ای که به حضرت رضا علیه‌السلام داشتند، و نیز تعاملات عمیق و قلبی‌شان با ساحت قدوسی اهل بیت علیهم‌السلام، همگی زیانزد اطرافیان و آشنایان ایشان بود. من از سال‌ها پیش این روحیه را در ایشان می‌دیدم. در سال‌های اخیر، رابطه‌ام با ایشان فقط در حد رئیس و همکار نبود؛ مادر کنار هم زندگی می‌کردیم. به واسطه طولانی بودن زمان هم‌زیستی‌مان، بُعد معنوی وجود ایشان را در مقاطع گوناگون و شرایط مختلف از نزدیک دیده و درک کرده‌ام.

در ایامی که بنده مشهد بودم و توفیق خدمت در حرم مطهر حضرت رضا علیه‌السلام را داشتم، شیفت خدمتم عمدتاً شبانه بود و معمولاً از ساعت دو تا پنج صبح در حرم حضور داشتم. آن ایام، اغلب با سفرهای شهید رئیسی به مشهد—چه در زمان ریاست ایشان در سازمان بازرسی کل کشور و چه در دوره معاون اولی قوه قضائیه—همزمان می‌شد. من بارها مشاهده کردم که ایشان، همچون کبوتر حرم، بخش عمده‌ای از زمان سفر خود را در صحن و سرای حضرت رضا علیه‌السلام می‌گذراندند و زیارت‌های طولانی، با حال، خالصانه و عاشقانه‌ای داشتند.

زیارت‌های شبانه ایشان معمولاً دو تا سه ساعت به طول می‌انجامید. ما که خدمت می‌کردیم، حضوری همراه با وظیفه داشتیم، اما ایشان خالصانه زائر بود. من، که از نزدیک شاهد تشرف بسیاری از بزرگان، علما و مراجع عظام تقلید به حرم رضوی بودم، به جرأت می‌گویم که زیارت شهید رئیسی زلال، عاشقانه و خاص بود. زیارتی با اشک، با حوصله، با تضرع و با حضور کامل قلبی.

در ادامه سال‌های همکاری، باز هم توفیق همراهی ایشان را در زیارت‌های مشهد، اربعین، عرفة و سفرهای رسمی به عتبات عالیات داشتم. در یکی از این سفرها به کاظمین، که به صورت رسمی در کنار ایشان بودم، حالات معنوی و اشک‌های ناشی از

ترمیم و تحکیم روابط را در دستور کار قرار دادند. ترکمنستان، که می‌توانست شریک استراتژیک ایران در حوزه انرژی باشد، از مدار روابط فعال خارج شده بود، آن هم به امید لب‌بند و وعده‌های توخالی غرب. بسیاری از کشورهای منطقه، اساساً در سیاست خارجی دولت‌های پیشین جایی نداشتند.

شهید رئیسی اما با کشورهای چون تاجیکستان، قزاقستان، ازبکستان، ترکمنستان، ترکیه، ارمنستان، پاکستان و حتی عربستان—که روابط مان سال‌ها قطع شده بود—ارتباطات را با جدیت پیگیری کرد و به نتایج ملموس رساند. تنها در یک نمونه، روابط تجاری ایران با تاجیکستان ظرف کمتر از دو سال چهار برابر شد. در موضوع گاز ترکمنستان، نه تنها بدهی‌ها تسویه شد، بلکه از طریق قراردادهای سوآپ، هم درآمدزایی شد و هم بخشی از کمبود گاز کشور جبران شد—دست‌اوردی که متأسفانه پس از دولت سیزدهم، بار دیگر دچار آسیب شد.

در روابط با ترکیه، موضوعات مهم ارزی پیگیری شد. در ارتباط با چین، روابطی که در دولت‌های پیشین آسیب دیده بود، در مدت زمانی کوتاه احیا شد. از جمله، همکاری‌های بهداشتی در دوره کرونا. همچنین آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده در عراق، ترکیه، کره جنوبی و انتقال بخشی از این منابع به قطر، در دوران دولت شهید رئیسی انجام گرفت و وارد چرخه بهره‌برداری شد. از محل همین منابع، نیازهای کالایی کشور تأمین شد.

در کنار این، عضویت ایران در سازمان‌های مهم بین‌المللی نظیر شانگهای و بریکس و همچنین توافق بر سر حذف تعرفه‌های ترجیحی با اتحادیه اوراسیا، همگی حاصل نگاه بنیادین و تحول‌محور دولت شهید رئیسی به دیپلماسی اقتصادی و منطقه‌ای بود. مذاکرات با کشورهای اروپایی و موضوع برجام هم هیچ‌گاه از دستور کار خارج نشد. با پیگیری‌های مستمر، در دو مقطع مذاکرات تا آستانه امضای توافق جدید پیش رفت، هرچند در نهایت برخی موانع اجازه تحقق نهایی ندادند.

یکی از وجوه برجسته مدیریتی شهید جمهور در سیاست خارجی توجه ویژه به محور مقاومت و مسئله غزه بود در این خصوص هم اگر ممکن است اشاره‌ای بفرمایید.

در حوزه مقاومت، جایگاه دولت شهید رئیسی بی‌بدیل بود. وزیر امور خارجه ایشان، شهید امیرعبداللهیان، در منطقه به عنوان «وزیر امور خارجه مقاومت» شناخته می‌شد. حضور پررنگ، فعال و شبانه‌روزی او در حمایت از مردم مظلوم غزه، فلسطین، لبنان، یمن، سوریه و عراق، فصل تازه‌ای در دیپلماسی مقاومت گشود. زمانی که رژیم صهیونیستی کنسولگری ایران در سوریه را هدف قرار داد، جمهوری اسلامی در کوتاه‌ترین زمان پاسخ کوبنده‌ای داد. در

عضویت ایران در سازمان‌های مهم بین‌المللی نظیر شانگهای و بریکس و همچنین توافق بر سر حذف تعرفه‌های ترجیحی با اتحادیه اوراسیا، همگی حاصل نگاه بنیادین و تحول‌محور دولت شهید رئیسی به دیپلماسی اقتصادی و منطقه‌ای بود.